

GT AVSLÖJAR GT AVSLÖJAR

GT i går: IS-resenärerna som försörjdes av svenska bidrag

STOR KARTLÄGGNING. GT publicerade i går en stor kartläggning där vi avslöjade att 45 IS-resenärer tog emot bidrag från svenska staten samtidigt som de befann sig i Syrien där de krigade för IS-räkning. "Jag förstår att folk reagerar", säger Thomas Falk på Försäkringskassan.

IS-TERRORISTER BLÅSTE CSN – FRÅN SYRIEN

Idris Cheway och Amin Ghezali beviljades 160 000 kr

Hösten 2016 ansökte två män om studiemedel hos CSN för att resa till Egypten för språkstudier i arabiska.

De båda männen fick tillsammans över 160 000 kronor för resa ner, och för boende och uppehåll på ett utbildningsinstitut i Kairo.

Men när kursen inleddes några månader senare var ingen av männen på plats.

Båda var sedan länge hos terrororganisationen IS i Syrien – och hade ansökt om pengar därifrån.

För ekonomistudenten Idris Cheway började historien många månader tidigare.

I augusti 2016 hade IS-propagandisten Michael Skråmo börjat lägga upp inspelningar från en serie föreläsningar på internet, inspelade på plats i det självutnämnda kalifatets huvudstad Raqqa.

Enligt frilansjournalisten Magnus Sandelin, som bevakat radikala islamistiska rörelser under många år, var budskapet i föreläsningsserien klart: "ren och skär IS-propaganda på svenska".

Den som talade vid föreläsningarna var Idris Cheway, den unge ekonomistudenten från Stockholmsförorten Alby som några månader tidigare hade försvunnit spårlost, vilket Magnus Sandelin avslöjat tidigare.

Idris Cheway hade gjort som så många andra, tagit lån från flera banker och kreditinstitut för att finansiera resan ner till Syrien.

Där inledde han ett samarbete

med Michael Skråmo, göteborgaren som själv kommit till Syrien ett drygt år tidigare och fått sin första tid hos IS finansierad genom svenska myndigheters välfärdssystem.

Nu ville de tillsammans få ut terrororganisationens budskap och få fler svenskar att följa dem i spåren ner.

Skulle studera arabiska

GT kan nu avslöja att Idris Cheway finansierade delar av sin tid som IS-propagandist med CSN-pengar. Den 18 december 2016, ett par månader efter att föreläsningsserien inleddes, kom en elektronisk ansökan om studiemedel i hans namn in till CSN.

Idris Cheway skulle under fyra och en halv månad studera arabiska vid International Language Institute i Kairo och begärde så mycket bidrag och lån som var möjligt. Pengarna skulle gå till en resa från Sverige till Egypten, för uppehåll och andra omkostnader.

Och han behövde pengarna utbetalda i klump, för att klara sina omkostnader, uppgav han. Det tog inte mer än tre dagar för CSN att fatta sitt beslut. Han skulle få 114 688 kronor.

Till Idris Cheways förtret betalades inte allt ut i klump som han begärt, men en första utbetalning på 42 470 kronor betalades ut i förskott som ersättning för resan från Sverige och kursavgiften.

I februari 2017 kom en andra betalning på 7 362 kronor in på Cheways Swedbank-konto.

Vad CSN inte visste var att Idris Cheway knappast skulle behöva de 4 000 kronor som resan från Sverige till Egypten kostade.

Han var redan, sedan minst sex månader tillbaka, i Mellanöstern hos IS i Syrien.

– Vi tycker det är mycket allvarligt att man försöker utnyttja studiestödet på något annat vis än för att studera. Vi har ett generöst studiestödssystem som vi är väldigt stolta över och vi jobbar aktivt för att motverka att sådant här ska ske, att pengar betalas ut felaktigt, säger Charlotta Hansén, controller vid utbetalningsenheten CSN.

Hur ser du på att pengar gått till personer i just den här

miljön, det blir ju som en extra reskassa för dem där nere?

– Det är otroligt tråkigt, det är väldigt allvarligt.

Och Idris Cheway är inte ensam.

I juni 2015 lämnade örebroaren Amin Ghezali Sverige för att tillsammans med ett par vänner ansluta sig till det nyligen utropade Kalifatet i Syrien.

Hans anhöriga säger att de inte fått några livstecken från honom sedan dess, och har anmält honom som försvunnen i utlandet.

– Jag vet ingenting, säger hans mamma.

Men ett och ett halvt år efter att Amin Ghezali lämnade Sverige, i januari 2017 fick han 111 000 kronor från CSN.

Förundersökningen lades ned

Dagen före julafton 2016 hade han fyllt i en ansökan om studiemedel för samma språkkurs i Kairo som Idris Cheway vid samma tid begärt pengar för.

Men, liksom Cheway, kom han aldrig att dyka upp då kursen startade.

I ett mejl från Blueberry språkresor till CSN, som GT tagit del av, framgår det att språkresearrangören som förmedlade de båda IS-terroris-

ternas ansökningar inte hade hört av Amin Ghezali på flera månader. "Vi har inte hört av Amin sedan den 15 november", skriver bolagets area manager Grace Hung och meddelar att de inte heller fått några pengar för kursavgiften.

I dag arbetar Grace Hung inte kvar på bolaget, som i september tvingades i konkurs som en konsekvens av covid-19 pandemin.

– Vi försökte leta efter dem på uppdrag av skolan, i och med att de inte dök upp och inte betalade. Men vi hörde aldrig av dem, säger Grace Hung i dag.

Det är först via GT hon får veta att de två med största säkerhet inte var i Sverige då de kommunicerade om Kairo-studierna. Enligt Grace Hung ledde bedrägerierna till att bolaget förkortade kursperioderna som studenter kunde få ersättning för i förväg.

I båda fallen gick CSN vidare med polisanmälan och myndigheten bad i sitt underlag till anmälan polisen att utreda de båda människors misstänkta bedrägerier tillsammans.

Men förundersökningarna utreddes ändå var för sig och lades snart ned med motiveringen att männen inte är kvar i landet.

– Det är vårt önskemål som vi ger till polisen, sedan bestämmer polisen själv hur man läg-

i studiestöd – var redan hos IS

ger upp arbetet, säger Charlotta Hansén, controller vid CSN.

Att få tillbaka pengar från personer som finns i Syrien och liknande länder är svårt, medger hon.

– Har man haft oseriösa avsikter och fått ut studiemedel felaktigt och sedan bosätter sig utomlands är det ganska svårt för oss att ta tillbaka de pengarna om man befinner sig i sådana här länder. Vi har samarbeten med länder, men det är klart att det inte är helt lätt. Särskilt om, man som de här människorna går under jorden, eller försvinner.

Finns inte samma möjlighet

Enligt Charlotta Hansén har särskilt olika former av språkkurser i utlandet använts för bedrägerier genom åren, men efter en lagändring 2018 så finns det i dag inte samma möjligheter att få ut större belopp på "ett bräde".

I GT:s granskning av hur IS-terrorister finansierat sin tid i Syrien med bidrag från svenska välfärdssystemen har vi kunnat identifiera 45 individer som fått sin försörjning från barnbidrag, bostadsbidrag och andra former av skattefinansierade bidrag.

Det finns också fall där IS-terrorister ansökt om

KRIGADE MED BIDRAG. En konvoj med IS-terrorister på väg mot Irak från Raqqa i Syrien. I går kunde Expressen avslöja att flera av de IS-terrorister som kom från Sverige försörjdes av bidrag. Foto: AP

fullt studiemedel från CSN inför att de ska resa ner till Syrien och att pengarna blivit ett tillskott första tiden nere hos terrororganisationen fram till det att deras flytt uppdragas och pengarna dras in.

En kvinna blev antagen till Biomedicinskt analytikerprogram vid Göteborgs universitet höstterminen 2014, med fullt bidrag och lån.

Men redan den 31 augusti lämnade hon Sverige tillsammans med sin ettårige son och pojkens pappa. Gränspolisens noterade att de skulle till Erbil i Irak, men informationen fördes inte vidare till svenska myndigheter som fortsatte betala ut bidrag och ersättningar.

Först efter flera månader stoppade CSN sina utbetalningar. Då hade kvinnan fått 32.100 kronor i lån och bidrag utan att studera.

Men för Försäkringskassan

TIPSA REPORTERN
MEJLA: daniel.olsson@gt.se

san tog det betydligt längre tid. Först i september 2015, alltså mer än ett år efter att familjen noterats som utresta från Sverige, frös Försäkringskassan utbetalningar av barnbidrag.

I ett annat fall var en kvinna i 20-årsåldern inskriven på kandidatprogrammet i arabiska vid Stockholms universitet då hon en dag i mars 2014 inte längre dök upp på lektionerna.

Fortsatte att betalas ut

Hon och en syster och bror hade lämnat landet för att ta sig ner till Syrien, men studiebidragen fortsatte betalas ut fram till juni samma år, då universitetet avslutades.

Charlotta Hansén, vid CSN uppger att myndigheten automatiskt får en signal då en student aktivt eller efter samtal med universitetet väljer att "hoppa av" sina studier. Men väljer en person att bara lämna under pågående läsår så går det inte lika snabbt för CSN att få besked om att studierna avbrutits.

– Det är en svårighet där. Vi kan inte stoppa en utbetalning bara på grund av ett rykte. Vi måste ha uppgifter från skolan och det är skolor över hela världen och då kan det ta lite tid, säger Charlotta Hansén.

Daniel Olsson
daniel.olsson@gt.se

Ministern: Låt Försäkringskassan utreda bidragsbrotten

STARK REAKTION. Socialförsäkringsminister Ardalan Shekarabi reagerar starkt efter GT:s granskning av hur IS-terrorister kunnat få barnbidrag och föräldrapenning ner till Syrien. Foto: TT

Shekarabis kommentar: "Ofattbart provocerande"

"Ofattbart provocerande". Det är socialförsäkringsminister Ardalan Shekarabis kommentar efter GT:s granskning av hur IS-terrorister kunnat få barnbidrag och föräldrapenning ner till Syrien.

Nu vill han ge Försäkringskassan möjlighet att utreda brott som riktas mot socialförsäkringssystemen. – Det här är mer än systemkritiskt, det är på riktigt ett hot mot vårt samhälle, säger Ardalan Shekarabi.

45 IS-resenärer har kunnat få hjälp med försörjningen nere i Syrien genom svenska bidragsystemen. Det rör sig bland annat om barnbidrag, studiemedel och föräldrapenning som gått ut till IS-terrorister som lämnat Sverige.

I flera fall visar GT:s granskning att terrorister på plats i Syrien kunnat ansöka om mer bidrag.

– Vi får inte tveka en sekund där, att den militanta islamismen är ett hot mot vår demokrati, vårt samhälle och vår livsstil, säger nu socialförsäkringsminister Ardalan Shekarabi efter granskningen.

Kan själva få utreda

Som en åtgärd vill ministern nu låta Försäkringskassan få möjlighet att själv utreda misstänkta brott riktade mot socialförsäkringssystemen. Något som Försäkringskassans generaldirektör Nils Öberg föreslog tidigare i år. – Försäkringskassan kommer nu under 2021 kraftigt intensifiera arbetet mot välfärdsbrottslighet. Vi kommer på departementet intensifiera

arbetet med att ge Försäkringskassan brottsutredande befogenhet, säger Ardalan Shekarabi.

Samarbete med Säpo

Han menar också att det arbete som redan funnits i flera år mot grov organiserad brottslighet, med myndighetssamarbeten, ska utvidgas och mer kraft ska riktas mot säkerhetsrelaterade brottslighet.

– I det arbetet kommer även samarbetet med Säpo intensifieras, säger Ardalan Shekarabi.

Det pratas ofta om myndighetssamarbeten. I flera av dessa fall har Säkerhetspolisen bevisligen haft uppgifter tidigt om att de lämnat landet. Ändå har pengar betalats ut. Har det fallerat däremellan då?

– Det måste finnas rättsligt stöd. Det är inte bara mjuk samverkan som behövs. Utan här behövs lagstiftning så man helt enkelt kan använda regelverket för utbetalningar, säger Ardalan Shekarabi.

Daniel Olsson
daniel.olsson@gt.se